

روزنامه

دهمین جشنواره بین المللی
نمایش عروسکی تهران

یکشنبه ۲۹ شهریور ماه سال ۱۳۸۳

صبارک

پایان جشن عروسکیها

تماشاخانه فردوسی امروز افتتاح می شود

این بنیاد انجام می شود. همچنین بزودی این تالار مکانی خواهد بود برای آموزش گروه های نمایش عروسکی در خصوص شیوه عروسک گردانی نخی.

غریب پور که بزودی تمرینات نمایش اپرای عروسکی رستم و سهراب را آغاز می کند، اظهار امیدواری کرد که در یک ماه و نیم آینده بتواند این نمایش را به روی صحنه ببرد. وی، گشایش این تالار را نخستین گام در جهت هویت بخشی به سالن های تئاتری دانست و یاد آور شد: نمایش هایی که متقاضی اجرا در این تالار هستند باید از سطح کیفی مناسبی برخوردار باشند تا هویت این تالار به عنوان تنها تالار حرفه ای اجرای اپراهای عروسکی حفظ شود.

تالار فردوسی، تنها تماشاخانه ویژه اپرای عروسکی امروز و ساعتی پیش از برگزاری مراسم اختتامیه دهمین جشنواره بین المللی نمایش عروسکی، گشایش می یابد. این تماشاخانه با ظرفیت حدود ۳۳۰ تماشاگر با مدیریت بهروز غریب پور و حمایت بنیاد رودکی از این پس مکانی همیشگی خواهد بود برای اجرای اپراهای عروسکی. در مراسم افتتاحیه این تالار که ساعت ۱۸ فردا برگزار می شود، غریب پور به تشریح برنامه های آینده این تالار خواهد پرداخت. در حال حاضر تجهیزات نوری این تالار آماده نصب است و بزودی قرار است تجهیزات صوتی آن نیز تهیه شود. نصب و تهیه تجهیزات تالار فردوسی با کمک های بنیاد رودکی و توسط کارکنان فنی

تندیس جشنواره

تمام گروه های شرکت کننده در جشنواره بین المللی عروسک، تندیس و لوح یاد بود این جشن را دریافت خواهند کرد. یک گروه چند نفره این تندیس ها را که طراحی اسلیمی آن توسط بهزاد غریب پور و طراحی حجمی و ساخت آن نیز توسط داور نمینی انجام شده، ساخته اند. این تندیس ها از جنس برنز هستند که یک روکش آب طلا نیز بر روی آنها قرار می گیرد و طرح آن ها طرح اسلیمی زیبایی است که مزین به عروسک ملی ما "مبارک" است. لوح یاد بود نیز از جنس کتان است که در ۳ لت و با یک طرح جدید به رنگ زرشکی ساخته می شود. تمام مراحل ساخت تندیس و لوح ها کار دست است و هیچ گونه استفاده ماشینی صورت نگرفته است. داور نمینی که خود سال ها است عضو خانواده تئاتر عروسکی است، می گوید: چون قرار است این تندیس ها تقدیم هنرمندان عروسکی شود بسیار متفاوت با دیگر کارهایی است که انجام داده ام و گویی آنها را برای خانواده خودم می سازم که امیدوارم مورد توجه هنرمندان رشته عروسکی قرار گیرد.

حسین پارسایی، دبیر شورای مشورتی تئاتر شهر با اظهار رضایت خود از شرایط برگزاری دهمین جشنواره بین المللی تئاتر عروسکی گفت: پیش از برگزاری جشنواره با همکاران مجموعه تئاتر شهر جلسه ای برگزار کردیم و کوشیدیم تا "شعار نظم، دقت و احترام به مخاطب" را در هنگام برگزاری جشنواره سرلوحه کار خود قرار دهیم که البته ارزیابی تحقق این شعار به عهده تماشاگران و مراجعه کنندگان است. وی ضمن تقدیر از تلاش کارکنان تئاتر شهر در برگزاری هرچه بهتر این جشنواره و مدیریت مناسب بهروز غریب پور، گفت: به تمام گروه های شرکت کننده اعلام کرده بودیم تا ۴۸ ساعت پیش از اجرای نمایش هایشان لیست درخواستهایشان را به دفتر فنی ارائه دهند. گروه هایی که به موقع این لیست را ارائه کرده بودند از تمام امکانات بهره مند شدند و کسانی که دیرتر مراجعه کرده بودند، احتمال دارد که بخشی از درخواستهایشان تحقق پیدا نکرده باشند. او درباره ارزیابی استقبال تماشاگران از نمایش های اجرا شده در جشنواره گفت: میزان استقبال متغیر بود در دو روز اول میزان استقبال کمتر بود اما در مجموع متناسب با نوع نمایش ها و اطلاع رسانی، شاهد استقبال خوب تماشاگران بودیم.

حسین پارسایی و تقدیر از همکاران تئاتر شهر

روزنامه

دهمین جشنواره بین المللی نمایش عروسکی تهران

مبارک

سر دبیر: جلیل اکبری صحت
دبیر تحریریه: رامتین شهبازی
دبیر اجرایی: بهروز نشان
طراح صفحات: محسن رفوفی
دبیر عکس: رضا معطریان
گروه خبر، گزارش و مصاحبه: ندا آل طیب، بهاران بنی احمدی، مجید توکلی، آزاده شه میرنوری، آزاده کریمی
گروه نقد: کامبیز اسدی، رضا آشفته، روزبه حسینی، اصغر دشتی، علی راضی، مهیار رشیدیان، محمود رضارحیمی، آزاده سهرابی، بی تا ملکوتی، چیس تا پتری
گروه عکس: حسین سلمانزاده، حمیدرضا فرامرزی، یاسمن مرتضوی
ترجمه: شیلا ساسانی نیا، امیلی امرایی، هنگامه فتحی نژاد
حروفچینی: ابراهیم نجفی، مقیمی، صاحبی
نمونه خوانی: داریوش آزاد، حمید کرمعلی
امور فنی و چاپ: نگارینه ۰۳-۶۶۴۷۳۰۷
با سپاس از: دکتر خسرو نشان، بهروز غریب پور، رحیم سیاه کارزاده، فرهاد مهندس پور، حسین پارسایی، محمد اطیابی، حسین عابدی، همایون قنوتی، حسین نوروزی، اردشیر صالح پور، خسرو بغدادی

ده روز جشن و نور و شادی

ادهمین جشنواره بین‌المللی تئاتر عروسکی امروز عصر به پایان می‌رسد مخاطبان جشنواره، هر روز که به سالن‌ها مراجعه می‌کردند با پوستری مواجه می‌شدند که در عین سادگی، زیبا و دلنشین بود. مبارک نقش بسته روی پوستر، حاصل خلاقیت و ذوق و سلیقه طراح خوب ایرانی، بهزاد غریب‌پور است، البته در ایده پردازی پوستر بهروز غریب‌پور، کمک فکری کرده است... بهزاد غریب‌پور به غیر از این پوستر زیبا طراحی سایت جشنواره را هم انجام داده‌اند. شما فرصت کرده‌اید به آدرس www.mobarakmarionette.com سری بزنید.

روی جلد کاتالوگ هم حاصل ذوق بهزاد خان است به اضافه طراحی کارت های شناسایی و کارت دعوت و فولدرها آها... داشت یاد می‌رفت میهمانان جشنواره تی شرت زیبایی به تن کرده‌اند که در بازوی چپ آن مبارک نقش بسته و هرچه بولتن و کاتالوگ را درون کیسه تبلیغاتی شنگ قرار داده‌اند... اینها هم...

آ دوست هنرمند بزرگوار می‌داریم که در این جشنواره کمتر از ذوق و سلیقه‌اش بهره‌بردیم. روزگار است، گرفتاری و هزار جور مشکل... جناب حسین نوروزی که از طراحان بنام گرافیک ما هستند زحمت طراحی صفحات کاتالوگ را به عهده داشتند.

آ و اما محسن رتوفی حرف ندارد... یعنی حرفی ندارد که بزند. کار می‌کند تا جبران کرده باشد، اگر از شکل و شمایل بولتن خوشتان آمد به‌او همدست‌درد نکنه بگویید، ما که گفتیم، البته لوگوها کار بهزاد خان است.

برای اجرای طرح تندیس و تی شرت و کیسه، داور خان نمینی خیلی زحمت کشید... دست او هم درد نکند.

آ چه‌هایی که زحمت اجرای بولتن را در بخشهای مختلف کشیدند، دوستانه تلاش کردند کاری قابل توجه عرضه کنند، همه آنان به این باور رسیده بودند که این جشنواره متعلق به شادی مردم و بچه‌ها است... از این رو تلاششان ستودنی و در عین حال قابل تقدیر است، و گریزی از نقد هم نیست.

صبح روز بعد، آرامش بعد از جشنواره فرا می‌رسد و تئاتر شهر به روال گذشته، نمایش‌های خوبش را روی صحنه می‌برد... آن وقت ما اگر فقط و فقط یک خاطره شده‌باشیم خوشبخت‌ترین هستیم... ما اگر تصویری شده‌باشیم در ذهن شما و اگر تصویر ما سال‌های بعد از سر انصاف مورد قضاوت قرار بگیرد - نظیر آنچه وظیفه ما بود - ما خوشبخت‌ترین هستیم... آن وقت معنی شادی S.Reza را از شکار یک لحظه بهتر درک خواهیم کرد...

۵ جشنواره به نوعی با دکتر نشان شروع می‌شود. او حرص بیشتری می‌خورد چون مسوول جشنواره است هر چند که دوستان دیگر کم نگذاشتند و تا توانستند حرص خوردند... اما تقسیم حرص خوردن توسط دکتر نشان صورت گرفت وقتی شورای برگزاری جشنواره را تشکیل داد و هر هفته دو جلسه عصر در دفتر خانه هنرمندان جمع می‌شدیم و ایده پردازی می‌کردیم... اما بهروز غریب‌پور هم تا دلنشان بخواهد غمخواری می‌کرد و همراهی. آخر او یک نسبت بیش از ما با جشنواره پیوند دارد. "اهل رسن است" جشنواره که تمام می‌شود هیچ‌یک از همکاران جشنواره توقعی از دیگر دوستان ندارد اما اگر کسی در کنار معایب کار آنان، دست در نكندنی هم نثارشان بکند بد جوری می‌چسبید...

من می‌خواهم چند خسته نباشید ویژه به بهزاد غریب‌پور به خاطر همه طرح‌های خوبش و جناب بهروز خان غریب‌پور به خاطر صداقت و حرفه‌ای‌گری‌اش، به بچه‌های بین‌الملل و اطبایی به خاطر انجام کاری نشدنی، به حسین عابدی و بچه‌های روابط

عمومی و ستاد خبری به خاطر رفتار حرفه‌ای، همایون فتواتی و آقا رحیم سیاهکار زاده که خدای محمد خودش را به سلامت و خزانه‌اش را بر برکت کند! وارد شیر خان صالح‌پور به خاطر صمیمیت و تغییرات برنامه‌اش و حسین یارسانی به خاطر پرینتر، اتاق و... آها همکاران خوبش در گیشه، حراست، روابط عمومی، خدمات و... تقدیر نمایم، امید که در آیین‌های خیر دیگر جبران بنماییم. (ان شاء الله) می‌بینید آدم وقتی از یک شهر مذهبی آمده باشد در ادبیات دعای دیگران هم تأثیر می‌گذارد. راستش من خیلی بلد نیستم خوب و حسابی تشکر کنم و معتقدم همه وظیفه‌شان را انجام داده‌اند اما همین قدر هم که می‌نویسم فقط و فقط ادای دین به بی‌خوابی و خستگی همکاران جشنواره در همه بخش‌ها است. دقت و نظم سالن‌های نمایش در مجموعه تئاتر شهر، خانه هنرمندان، تالار هنر، تالار سنگلیج و تالار وحدت همه و همه جای تقدیر هم دارد و اگر کسی از دست آنان در حین انجام وظیفه رنجیده است به بزرگی خودش ببخشد و دیگر اینکه لازم است از همکاران پرتلاش مطبوعاتی و خبرگزاری و رادیو-تلویزیون به خاطر زحماتشان از جانب جناب حسین عابدی و مجموعه جشنواره تشکر کنم...

من فکر می‌کنم برگزاری به موقع جشنواره و کیفیت آن مدیون همه همکارانی است که دوره‌های پیش بار سنگین برگزاری جشنواره را به دوش کشیدند و سرما و گرما را تحمل کردند... گفتم سرما و گرما یاد بچه‌های صمیمی و خوب نمایش خیابانی افتادم. آقای محمود فرهنگ منظم و همه برویجه‌های نمایش خیابانی، شما هم خسته نباشید... این خسته نباشید گفتن هم عجب کار سختی است... دوستی دارم که از فضل علما، دعا کردندش را خوب یاد گرفته و می‌گوید: «الهی به حق اوتاد و اساتید همه کسانی که در گرما و سرما، در زمین و دریا و آسمان به خلق خدا خدمت می‌کنند، سعادت عنایت کن...» حالا کسی نمی‌تواند بگوید که ندیدیمشان!

۷ آقای دکتر نشان، آقای غریب‌پور، دوستان شورای برگزاری جشنواره از اینکه در مسوولیت خطیر انتشار بولتن و غیره با ما همفکری و همکاری کردند متشکریم!

باقی بقایتان - ج.ا.ص

تولد... تولد... مبارک

چند دهه پیش در چنین دیروزی زمانی که یونیمای جهانی وجودنداشت تا چه برسد به یونیمای مبارک، کودکی در سندانچ چشم‌به جهان گشود و چشمان مبارک را غرق در شادی کرد. رئیس مبارک یونیمای در چنین دیروزی متولد شد و امسال... ساله است

دیروز گروه روسی با اهدای یک کیک تولد زیبا تولد بهروز غریب‌پور، هنرمند دوست‌داشتنی تئاتر و سینمای ایران را به او تبریک گفتند و چشمان مبارک را غرق در اشک شادی کردند. ودیشب گروه تاجیکستان سر میز شام بانواختن آهنگ تولدتبریکات ویژه جمع را برار داشتند. آقای بهروز غریب‌پور، امیدواریم شادی همیشه در زندگیتان موج بزند و هزار سال سبز باشی.

گفت و گو با دکتر خسرو نشان - دبیر جشنواره و رئیس مرکز هنرهای نمایشی

بهترین شکل اجرای جشنواره غیر رقابتی بودنش است

امیلی امرایی

ذهنیت دیگری به ایران سفر کرده بودند، اما وقتی در جریان فعالیت‌های فرهنگی ایران قرار گرفتند، دید کاملاً متفاوتی پیدا کردند.

برای حضور گروه‌های ایرانی در جشنواره‌های خارجی تدبیری اندیشیده شده؟

گروه‌های خارجی وقتی کیفیت اجراهای ایرانی را دیدند واقعاً شگفت‌زده شدند. بسیاری از گروه‌هایی که در جشنواره مبارک حضور پیدا کردند کسانی هستند که دست‌اندرکار جشنواره تئاتر عروسکی در کشورشان هستند و همین گامی است مثبت برای معرفی و ارتباط تئاتر عروسکی ایران با عرصه بین‌المللی.

آقای شوستر رئیس یونیمما بعد از دیدن کارهای ایرانی شگفت‌زده شد. آنقدر که اذعان داشت بسیاری از کارهای ایرانی قابلیت نمایش در تمام کشورهای دنیا را دارند. این در حالی است که بسیاری از شرکت‌کننده ذهنیت مثبتی نسبت به آثار و جریان‌های فرهنگی ایران نداشتند. اما طی همین چند روز نگاهشان کاملاً تغییر کرد. آنقدر که بسیاری از آنها ناخودآگاه نسبت به ویژگی‌های فرهنگی ما به دیده احترام نگاه کردند و سعی کردند که نمایش هایشان را با این ویژگی‌ها تطبیق بدهند.

برای معرفی نمایش عروسکی در عرصه بین‌المللی چه راهکاری را در نظر گرفته‌اید؟

فعالیت در عرصه بین‌المللی قطعاً مهم و در الویت است، اما پیش از هر چیز تئاتر ما به نوعی ساماندهی درونی نیاز مند است. متأسفانه گروه‌های تئاتر شهرستانی با کم‌ترین امکانات کار می‌کنند. به نظر من حضور در عرصه بین‌المللی نباید مانع پرداختن به تئاتر کل کشور شود.

امسال جشنواره عروسکی مبارک به صورت غیر رقابتی برگزار می‌شود، با این اوصاف فکر می‌کنید سال آینده هم این جشنواره به صورت غیر رقابتی برگزار شود؟
به نظر من بهترین شکل جشنواره غیر رقابتی بودن است، من شخصاً در مورد جشنواره‌های غیر هم به این امر معتمد. مهم‌شور و حال است که گروه‌های شرکت‌کننده ایرانی دارند، همه آنها در فضایی سالم و به دور از هر چالشی کارشان را انجام می‌دهند.

دکتر خسرو نشان امسال برای اولین بار دبیر جشنواره عروسکی است. او نخستین سالی نیز هست که ریاست مرکز هنرهای نمایشی را برعهده دارد. با او درباره چگونگی برگزاری دهمین جشنواره بین‌المللی تئاتر عروسکی تهران، مبارک به گفت‌وگو نشستیم.

امسال جشنواره تئاتر عروسکی مبارک برنامه‌های گسترده‌ای داشت. بطوریکه حدود ۵۷ نمایش به اجرای برنامه می‌پردازند. با این وجود چشم‌انداز جشنواره را چطور می‌بینید؟

به لحاظ تعداد گروه‌ها و تنوع به نظر می‌آید جشنواره مبارک کارنامه درخشانی از خود به جا بگذارد. امسال حجم بالایی از کارهای خارجی و داخلی به جشنواره مبارک رسید، در نتیجه دست‌اندرکاران جشنواره مبارک امکان انتخاب داشتند و همین باعث شد بهترین‌ها را انتخاب کنند. حضور مشتاقانه تماشاگران و سعی و تلاش گروه‌های داخلی باعث شده است که جشنواره در نهمین دوره خود کاملاً حرفه‌ای برگزار شود. طوریکه گروه‌های خارجی همگی نظر مثبتی نسبت به این جشنواره دارند. در هر حال چیزی که الان شاهدش هستیم حاصل چندین دوره آزمون و خطا و تجربه است.

با توجه به اینکه تئاتر عروسکی ایران طی این سال‌ها مهجور مانده است، فکر می‌کنید حضور گروه‌های خارجی تا چه حدی می‌تواند سبب شناخت تئاتر عروسکی ایران در عرصه بین‌المللی شود؟

اصولاً ایجاد تعامل در تمام زمینه‌های فرهنگی یک عامل مؤثر است در ارتقای آن هنر. به هر حال تا وقتی که گروه‌های خارجی هنر نمایشی ایران را نبینند و با آن آشنا نشوند ما نمی‌توانیم در عرصه بین‌المللی حرفی بزنیم.

از طرفی تعامل با گروه‌هایی خارجی سبب بالارفتن تکنیک و شیوه‌های تئاتر عروسکی ایران می‌شود.

البته گروه‌های عروسکی ایران پیش از این هم در جشنواره‌های خارجی حضور چشمگیری داشتند، اما به هر حال تا وقتی که این تعامل دو طرفه نباشد، فکر می‌کنم فایده‌ای ندارد. بسیاری از این گروه‌ها شناخت زیادی در مورد ایران نداشتند و با

به کار بردید؟

خب جشنواره در یک روز تعطیل آغاز به کار کرد در شرایطی که روزنامه‌ها منتشر نمی‌شد و برای پایین آوردن هزینه‌ها مجبور بودیم از راه‌های متعارف تبلیغاتی استفاده نکنیم در سطح شهر بیلبرد هم می‌توانستیم داشته‌باشیم اما هزینه آن بالا می‌رفت بنابراین از این شیوه استفاده نکردیم. اما شبکه (۱)، رادیو فرهنگ و جمعه‌ها با تئاتر برای ما سنگ تمام گذاشتند. از طرفی اگر تولیدات فرهنگ‌ها زیاد باشد همواره مردم در جریان قرار می‌گیرند و جذب می‌شوند.

یکی از دستاوردهای این جشنواره هم به دلیل استقبال زیاد، سالانه شدن آن بود...

بله امیدوارم با موافقتی که از طرف دکتر ایمانی و دکتر نشان به عمل آمده این اتفاق بیافتد و جشنواره سالانه شود. اگر اینطور شود یکی از بزرگترین و مهمترین جشنواره‌های عروسکی دنیا را خواهیم داشت که اینک هم‌اکنون نیز در شمار بهترین‌ها هستیم.

و معیار انتخاب شما برای پذیرش آثار خارجی چه بود؟ برخی آثار بسیار ارتباط برقرار می‌کرد و برخی نه..

ما با دو دسته شرکت کننده مواجه بودیم گروهی مثل ارمنستان، اسلوانی و... که با ذهنیت قبلی به ایران می‌آمدند و ترجمه می‌کردند و یا دارای وجوهی از ارتباط صمیمانه با تماشاگران بودند و دسته دوم گروه‌هایی که نیازمند زبان نبودند و یا زبانشان دشوار بود. اما به هر حال در جشنواره باید با فرهنگ، موسیقی و گویش ملت‌های دیگر آشنا شویم.

در مورد سالن فردوسی، آیا گروه‌های دیگر نمایش‌های عروسکی می‌توانند در این سالن اجرا کنند یا نه.

من به جای واژه‌های ادبی مایلیم از (سماجت) نام ببرم. من با سماجت توانستم این سالن را برای نمایش عروسکی آماده کنم و معترضین به من به جای آنکه نیرویشان را صرف کنند تا مرا نقد کنند بهتر است به این بیاندیشند که سالن‌های ما ارج و قربش را از دست داده. سالن‌هایی مثل اصلی و وحدت که باید آرزوی هر جوانی برای اجرا کردن در آن باشد حالا به راحتی در دست گروه‌هاست. من مایلیم که مسوولان این شیوه را بپذیرند و همیشه بالاترین استاندارد را بخواهند. این سالن برای بالاترین حد استاندارد عروسک نخی است. و امیدوارم با این شیوه قطب عروسک نخی در جهان با شیم. هرکس توانست به این استاندارد برسد دستش را می‌بوسیم. باید صبر کرد تا این نهال به نتایج مثبت برسد.

اولین روز جشنواره را با مبعث پیامبر (ص) آغاز کرد و روز آخر جشنواره روز تولدش بود. بهروز غریب‌پور را می‌گویم که در حین مصاحبه به تلفن‌ها و پیام‌های تبریک تولدش جواب می‌داد. با این حال زمانی را برای ما گذاشت و به سوالات ما پاسخ داد. ما هم تولدش را تبریک می‌گوییم.

خودتان عملکرد جشنواره دهم را با توجه به تغییر مدیریت مرکز هنرهای نمایشی چطور ارزیابی می‌کنید؟

ما در شرایط بحرانی برنامه‌ریزی کردیم. و این شرایط بحرانی همانطور که گفتید به تغییر مدیریت باز می‌گردد. جابه‌جایی مدیران در همه ارکان تأثیراتی را در روند کارها دارد از امور مالی گرفته تا دیگر مسائل.

مسائل مالی، بدهی‌ها و... باعث می‌شود که تصور کنیم این جشنواره برگزار نمی‌شود.

اما همت دکتر نشان و دیگر مسوولان باعث شد بتوانیم جشنواره را به‌بترین نحو اجرا کنیم. شخص من به دلیل تعهدات اخلاقی احتیاج به نیروهایی داشتم که بتوانند این جشنواره را به‌بترین شکل اجرا کنند. با نیروی مضاعفی که در مسوولان مرکز هنرهای نمایشی دیدم و تیم دلسوزی که با ما همکاری کرد جشنواره امسال بسیار موفق عمل کرد.

رضایت دیگر مسوولان مرکز چطور بود؟ چون همیشه شما، دکتر نشان و چندتن از مقام‌های مسوول همیشه در سالن‌ها حضور داشتید؟

فکر می‌کنم رضایت خاطر داشتند و انتظار این شور و استقبال را نداشتند. به‌ر حال جشنواره‌ای غیر متعارف و پرشور بود.

قدر مردم عامه از جشنواره استقبال کردند؟ و اصلاً آیا برای استقبال عامه برنامه‌ریزی کرده‌بودید؟

من این جشنواره را با جشنواره "کراک"، "دهلی نو"، کرواسی و... مقایسه می‌کنم. در آن جشنواره‌ها تنها اهالی کنگره بودند که از این سالن به آن سالن می‌رفتند. در حالی که امروز و در جشنواره تهران معترضین از مسوولان و اهالی تئاتر بود که چقدر تماشاگر عامه آمده که دیگر در سالن‌ها جایی برای خود اهالی تئاتر نیست. قصد ما این بود که مردم نیز با تولیدات عروسکی آشنا شوند و تمام تلاشمان این بود که تولید کنندگان عروسکی روی مردم تأثیر بگذارند و مردم را به هنر تئاتر آشنا کنند.

برنامه‌های اجرای خیابانی و... به تنهایی مردم را جذب می‌کرد اما مشکل خانواده‌ها این است که کمتر در جریان برنامه‌های فرهنگی قرار می‌گیرند برای این چه تمهیداتی

بهاران بنی‌احمدی

گفت و گو با بهروز غریب‌پور - قائم مقام دبیر جشنواره

راضی ام

دهمین جشنواره با جلوه و دیدگاهی تازه

اردشیر صالح پور

طرح و اندیشه برگزاری جشنواره نمایش عروسکی درست در آغاز دهه دوم فعالیت‌های نمایشی پس از انقلاب اسلامی شکل گرفت. هنرمندان عرصه تئاتر ایران پس از استقرار و حضور دوباره به رهیافتی تازه، ره به سرمزمل مقصودی دیگر می‌برند که اتفاقاً ریشه در فرهنگ این مرزوبوم داشت و هنوز از شمار عروسک‌گردانان خیمه‌شب‌بازی چند تنی از جمله "استاد احمد خمسه‌ای" و "استاد اصغر اسدی" در قدیمی‌ترین محله‌های تهران زندگی می‌کردند و سالهای مدیدی بود که عروسکهای سنتی خود را که از "لوطی حسن" و "لوطی شکرعلی" و "کاکامد" که در واقع یکی از سردمداران خیمه‌شب‌بازی بود و عروسکها را با جان و دل نگهداری کرده به ارث رسیده و آنان را به‌یادگار در صندوقچه‌های خود محفوظ داشته‌بودند.

از سوی دیگر با تشکیل دانشکده هنرهای زیبا و هنرهای دراماتیک و از دیگر سو کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان نیز تنی چند از دانشجویان نسل نو به عروسکو و تئاتر عروسکی توجهی مبذول داشته که در واقع نگاهی نو به بهره‌گیری از عروسک در قالبهای نمایش عروسکی که بیشتر در تلویزیون حضوری جدی داشت می‌پرداختند.

با این همه نمایشهای عروسکی خیمه‌شب‌بازی هم چنان در محاق خاموشی بسر می‌برد و قبل از انقلاب نیز این رشته بیشتر از باب تفریح و سرگرمی گهگاهی در ایام جشن و شادی از طریق تلویزیون به تماشا گذاشته می‌شدند. اگر چه آنان همواره طبق سنت ایرانی بیشتر در عروسی‌ها و خصوصاً ختنه‌سوران در محله‌های قدیمی پایین شهر تهران این سنت را حفظ می‌کردند و از این طریق کسب روزی داشتند. "عروسک" با تمامی خصوصیات پر رمز و رازش در فرهنگ ایران کهن جایگاه و منزلتی داشته و به استناد اشعار و ادبیات پارسی از جمله "اسدی طوسی"، "خیام نیشابوری" و "حافظ شیرازی" در این روند به حیات خود ادامه داده و با جدوی خیال و اعجاز و شیرینی خاصه با دنیای شاد کودکان ارتباط و پیوندی ناگفتنی برقرار کرده‌است. و سرانجام در سال ۱۳۶۸ با تلاش جواد ذوالفقاری کارشناس و پژوهشگر نمایش عروسکی و اهتمام راسخ و سترگ "علی منطری" مدیر مرکز هنرهای نمایشی وقت این اتفاق در میان ناباوری و تردید از ۱ تا ۷ مردادماه همان سال شکل گرفت و با حضور دو کشور خارجی "شوروی سابق" و "هندوستان" نخستین جشنواره تئاتر ایران پس از انقلاب اسلامی محقق گردید. در این جشنواره ۱۴ نمایش عروسکی ایرانی نیز فرصت حضور پیدا کردند و این فرصت مغتنم و ویژه زمینه‌ای برای پرداختن به تئاتر عروسکی ایران فراهم آورد و پس از این جشنواره و در کنار همین جشنواره بوده که "مبارک" عروسک سیاه‌خیمه‌شب‌بازی با شیرینکاری و شوخ‌طبعی هایش در کنار دیگر عروسکهای خیمه‌شب‌بازی و عروسکهای صحنه‌ای جهانی همچون قره‌گوز از ترکیه، آروکینو از ایتالیا، کاسپر از آلمان، پانچ و جودی از انگلستان، گینول از فرانسه و دیگر عروسکهای جهان... دعوت از مبارک برای شرکت در فستیوالهای جهانی آغاز شد و تاکنون خیمه‌شب‌بازی ایران در قریب ۵۰ کشور جهان اجرا و برنامه داشته‌است.

دومین جشنواره با حضور ۷ کشور خارجی، سومین جشنواره با حضور ۶ گروه خارجی، چهارمین جشنواره با حضور ۷ گروه خارجی و شمار زیادی از گروه‌های ایرانی مشارکت داشتند که در این جشنواره‌ها حضور دانشجویان با نمایشهای عروسکی به مراتب بیشتر شده و در چند دانشکده دپارتمانهای عروسکی شکل گرفت و گرایش نمایش عروسکی شمار زیادی از دانشجویان را به خود اختصاص می‌داد.

در همین سال یعنی سال ۱۳۷۳ مقارن با برگزاری پنجمین دوره جشنواره به شکل دوسالانه برگزار گردید. در پنجمین جشنواره ۶ گروه خارجی حضور یافتند و ششمین دوره با حضور ۱۲ گروه خارجی شکل گرفت و هفتمین دوره با تحولی جدی و تازه جشنواره حال و هوایی تازه گرفت و بهروز غریب‌پور کارگردان، کارشناس و پژوهشگر نمایش عروسکی حضوری جدی و مؤثر در برنامه‌ریزیهای جشنواره داشت. (مبارک یونینما) اتحادیه نمایشگران عروسکی شاخه ایران که طی این سالها شکل گرفته بود سامانی دوباره یافت و ۲۲ گروه خارجی به این جشنواره رونق و رواج تازه‌ای بخشیدند. حضور گروه نمایشی عروسک آبی ویتنام که منحصر به‌فردترین نمایش عروسکی روی آب جهان است در این جشنواره اجرا گردید که بسیار مورد توجه قرار گرفت. هشتمین جشنواره با ۶ گروه خارجی با مشارکت هر چه بیشتر دانشجویان و گروههای شهرستانی و کارهای تازه‌تر، نهمین جشنواره با رویکردی تازه به کارهای تجربی و دانشگاهی در ابعاد عروسکهای بزرگسال، اختصاص تالار هنر به عنوان تالار عروسکی و کودک و نوجوان و حضور ۶ گروه نمایشی خارجی و اکنون دهمین جشنواره با جلوه و دیدگاهی تازه، دهمین فراز جشنواره با منظر و حرکتی عمیق و صمیمی به جست‌وجوی تفاهم و همبستگی و صلح و مهریابی در این رشته انسانی است.

دهمین جشنواره بین‌المللی نمایش عروسکی به نام "مبارک" عروسک ایرانی نامگذاری شده جلوه‌ای تازه و جهانی است که اکنون قصد دارد تا برگزاری ده دوره خود را به ارزیابی و بررسی جایگاه تئاتر عروسکی ایران اختصاص دهد و تمدن با شور و اشتیاق وافر در آستانه ماه مهر و پایان تابستان پذیرای ۲۴ کشور خارجی، ۷۰ اجرای نمایش ایرانی و خارجی و ده گروه تئاتر عروسکی شهرستانی و ده گروه نمایش عروسکی خیابانی است.

لنگه کفش سیندرلا در جشنواره گم شده

Russia روسیه

سیندرلا

گروه ساراتوف

کارگردان: شوگوروف جنادی ایگورویچ

شوگوروف جی. آی. در بیست و نهم ماه می ۱۹۵۱ در ناروا، استونیا به دنیا آمد. او در شو عروسکی محلی لنینگراد بازی می کرده است. در سال ۱۹۹۱ از مؤسسه ایالتی لنینگراد در رشته موسیقی تئاتر و سینماتوگرافی فارغ التحصیل شد و بازیگر و کارگردان نمایش عروسکی است. در سال ۱۹۹۷ شوگوروف جی. آی. به درجه "هنرمند پرافتخار اتحادیه روسیه" نائل آمد. از سال ۱۹۹۹ شوگوروف جی. آی. سرکارگردان گروه تئاتر عروسکی ساراتوف بنام "ترموک" شده، ده نمایش را به روی صحنه برده است.

Cinderella

The Group: Saratov

The Director of the Group:

SHUGUROV GENNADI IGOREVICH

Shugurov G. I. was born on May, 29, 1951 in Narva, Estonia.

He has been working as an actor in Leningrad Region Puppet-Show.

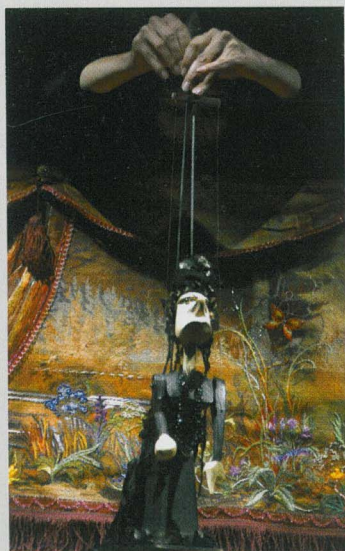
In 1991 he has graduated from the Leningrad State Institute of music theater and cinematography. He has got the following qualifications: the actor of puppet-show, the director of puppet-show.

1991-1992-the head director of Seaside Region Puppet-show.

1992-1999-the producer of the Leningrad Region Puppet-show.

In 1997 Shugurov G. I. has been given the rank of the "Honored Artist of the Russian Federation."

Since 1999 Shugurov G. I. is the head director of Saratov Puppet-show "Teremok."

خرس های عروسکی

درباره گروه خانه عروسک

"خانه عروسک"، تئاتر ماریونت روسیه در ۱۹۹۲ پا به عرصه وجود گذاشت. اعضای پیوسته آن متشکل از سه نفر: تهیه کننده، یک هنرمند و یک بازیگر زن هستند. نوع نمایش مینیاتور موزیکال بوده و زبان مصور و روشن اجرا به هیچ ترجمه ای نیاز ندارد و کاملاً برای کودکان و بزرگسالان تمام کشورها روشن و واضح است. خانه عروسک تئاتر ماریونت در تعداد زیادی از جشنواره های بین المللی تئاتر در آلمان، فرانسه، الجزایر، اسپانیا، کره جنوبی، ارمنستان، نروژ، کرواسی، و فنلاند شرکت نموده است.

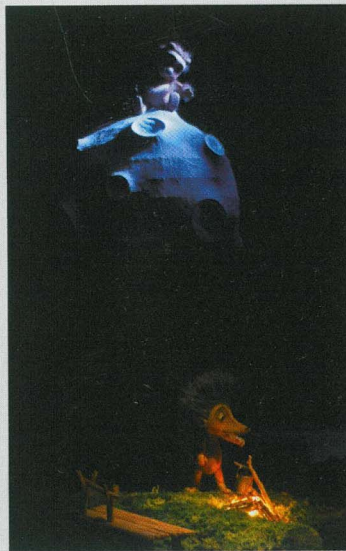
Teddy Bears

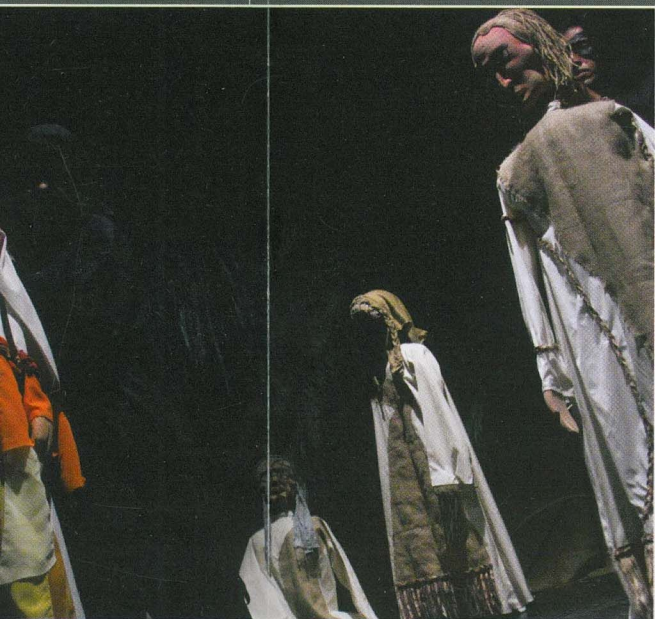
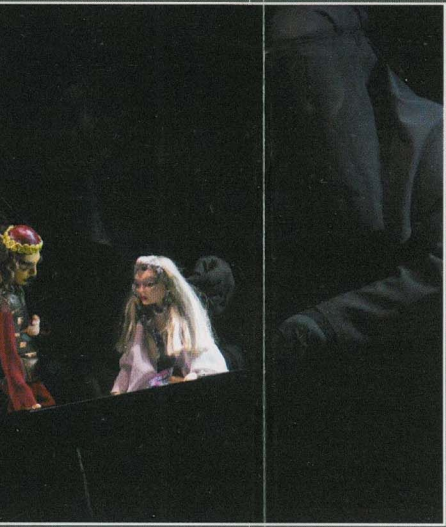
About the Group: Puppet House

Marionette Theatre "Puppet House"-laureate of the supreme national theatre premium of Russia "Golden Mask"(1999-2000 season).

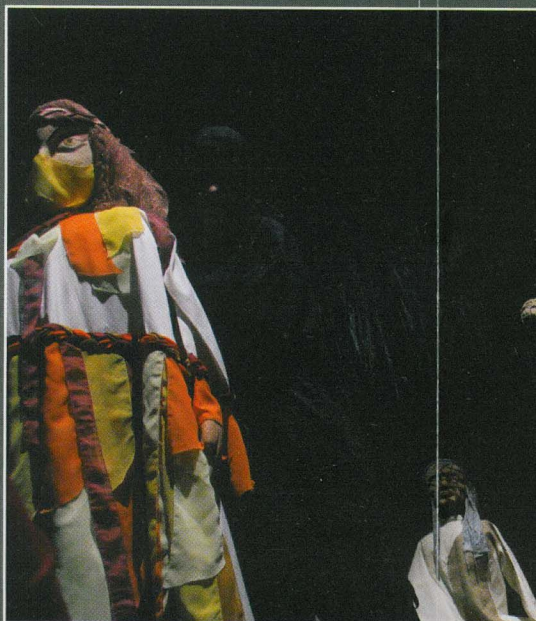
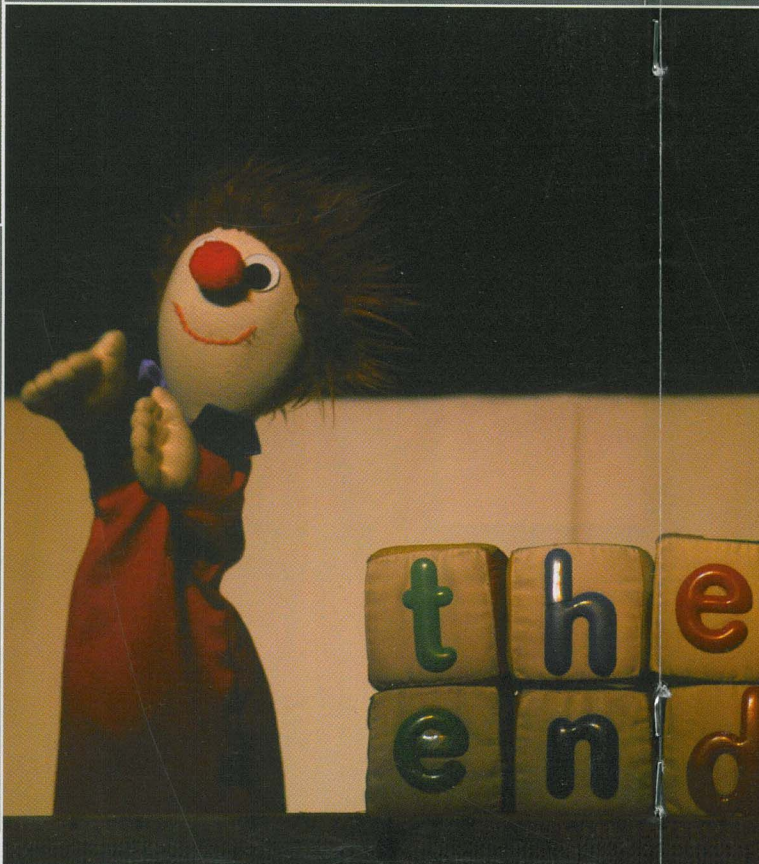
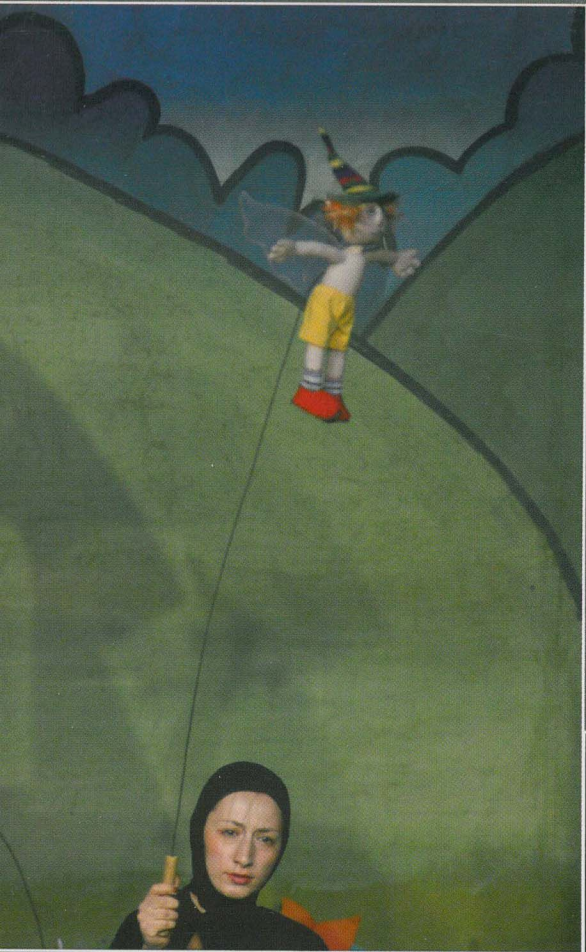
MARIONETTE THEATRE "PUPPET HOUSE" was born in 1992. The constant staff consists of 3 persons - Producer, an artist and an actress. In the performances traditional way of playing with marionettes is used as well as the open play of actor and marionette. Theatre works in the genre of musical miniature. Bright and picturesque language of the performance do not need any translation, it's clear both to children and adults of any country.

MARIONETTE THEATRE "PUPPET HOUSE" participate in a plenty of International Theatre Festivals in Germany, France, Bulgaria, Spain, South Korea, Armenia, Norway, Croatia and Finland. The unique feature of the performances is that producer, an artist and an actress take equal part in their birth.

لوری کاناک (فرانسه) همراه تئاتر عروسکی اروپا طی ده سال اخیر در روش کارش به شکلی از سادگی و حداقل گرایی رسیده است. گرایشی که در دسته‌ای از تئاتر اروپا در مقابل جامعه مصرفی رفتار و می‌خواهد که با حداقل، خیلی چیزها بسازد. کاناک ده سال پیش دن کیشوت را با عروسک‌های هم اندازه انسان کار کرده است. حالا می‌گوید دن کیشوت بودن یعنی تماس مدام با خیال‌ها و اندازه‌هایشان... به دست‌هایم نگاه کنید...

وقتی به سالن وارد می‌شویم شما با چراغ‌های مخصوصی پرسنل سالن در تئاترهای فرانسه مشغول راهنمایی تماشاگران هستید. به طور تقریبی آداب این آدم‌ها راهم رعایت می‌کنید. بعد وسیله کارتان مشخص می‌شود که بسیار ساده است و خودتان بازی را راه می‌اندازید. قبل از شروع بازی اول که داستان عشق است جمله‌ای می‌گویید که روحیه‌ی اصلی کارتان را بیان می‌کند؛ "ما از هیچ‌همه چیز می‌سازیم..."

در فرمی که از طرف جشنواره تهران به دست من رسیده بندی برای داستان کار گنجانده شده بود. فکر کردم چون اساس و ساختمان کارم داستان خاصی ندارد پس ابتدا و انتهای موجود را اضافه کنم. یعنی به نقش یک کارگر تئاتر در آمدم و آنچه خودتان می‌بینید. اما در مورد قسمت دوم سؤال شما. ببینید این که جمله مورد نظر را می‌گویم دلیل خاص دارد.

در اروپا برای کارهای گران تمایلی وجود داشت. تئاتری که از وسایل زیادی استفاده می‌کند و البته جای خودش را دارد... اما می‌بینید که در اجرای من جز دست‌هایم و چند وسیله ساده چیز دیگری نیست. می‌گویم: "ما از هیچ‌همه چیز می‌سازیم" چون رویا و خیال همه چیز را می‌سازند...

در واقع بازی را می‌سازند. این شیوه باز گشت به ریشه و اصل تئاتر است... بازی های خیالی ژولین و لوران در شب عروسک‌های شمال... اسباب ساده کارتان بازی کودکان را به ذهن می‌آورد و یا بازی های ساده خیابانی...

از خلال همین اجرا می‌شود به صحبت شما نزدیک شد. من این کار را وقتی شروع کردم که سؤال "من چه کسی هستم؟" در ذهنم پررنگ شده بود.

بعد از این ناخودآگاه به غوطه‌وری در کودکی‌هایم مشغول شدم.

این عروسک‌ها حاصل همان دوران است. وقتی در کارگاهم می‌نشستم و به هر جسمی جور دیگری نگاه می‌کردم. به نقاشی‌های بچه‌ها توجه کنید. رنگ‌ها بطور حتمی همانی نیست که در واقعیت است یا همین‌طور اشکال. کار من مثل نقاشی بچه‌ها می‌ماند. به دست‌هایم نگاه می‌کنم و بعد موجودات خیالی متولد می‌شوند. این قطعه‌هایی که دیدید از منظری تکه‌های زندگی خودم هستند. من سیزده سال در ایرلند زندگی می‌کردم. وقتی بعد از چند سال به آنجا باز گشتم دیدم یکی از دوستانم وضع خوبی ندارد. قطعه داستان عشق را برای این دوستم کار کردم.

جایی که دست‌ها پرواز می‌کنند...

این جوری می‌شود فکر کرد که بعضی وقت‌ها عجب دنیا، ساده و دوست‌داشتنی است...

گفت‌وگو با لوری کاناک، کارگردان رویاهای کوچک دست‌ساز

من کیستم؟

علی راضی

گزارشی از نمایش‌های خیابانی دهمین جشنواره بین‌المللی نمایش‌های
عروسکی تهران - مبارک

نمایش کاملاً مردمی

مجید توکلی

هجده کار شرکت کردند که توسط هیأت انتخاب ده کار برگزیده و بازبینی شدند. که در مرحله متن آقایان فرهنگ و آقای صدیق و در مرحله هیأت بازبینی هم آقایان فرهنگ، صدیق و خانم فاطمه معتمدآریا کارها را بازبینی کردند.

محمود فرهنگ درباره انتخاب کارهای خیابانی و اینکه چرا تعداد کمی کار نمایش به جشنواره معرفی شدند می‌گوید: شاید دلیل آن این باشد که جشنواره هر دو سال یک‌بار برگزار می‌شود و بخاطر همین گروهها مشغول به کارهای دیگری می‌شوند و کمتر در جشنواره و در بخش خیابانی شرکت می‌کنند و این دوستانی هم که شرکت می‌کنند اکثراً فارغ‌التحصیلان این رشته هستند و یا در زمینه تئاتر فعالیت دارند. مسأله خوشحال‌کننده‌ای که امسال به‌وجود آمده این است که امسال نسبت به سال‌های گذشته حمایت قابل توجهی به نمایش‌های خیابانی شده بطوری که در مراسم اختتامیه به‌علت حضور و اجرای نمایش توسط گروههای خیابانی، این مراسم بسیار باشکوه در محوطه باز تئاتر شهر برگزار شد.

فرهنگ در ادامه می‌گوید: مرکز «یونیمما مبارک» خیلی می‌تواند در گسترش نمایشهای خیابانی مؤثر باشد.

در مجموع امسال در دهمین جشنواره بین‌المللی نمایش‌های عروسکی کارهای خیابانی با استقبال قابل توجهی نسبت به دوره‌های گذشته مواجه شد.

امسال در دهمین جشنواره بین‌المللی نمایش‌های عروسکی تهران که دو سه بخش نمایش‌های ایرانی، خارجی و خیابانی برگزار شد به غیر از نمایش‌های صحنه‌ای اجراهای نمایش‌های عروسکی خیابانی رونق خاصی را به دهمین جشنواره نمایش‌های عروسکی تهران بخشید.

ده نمایش خیابانی از ۶ شهرستان مختلف کشور فعالانه و پر شور در این دوره از جشنواره شرکت کردند که از این کارها می‌توان به «آناق» به کارگردانی «مهدی یوسفی» از شهرستان گنبدکاووس، «به سوی آوینیون» کاری از «میثم یوسفی» از شهرستان شهرری، «تعزیه مبارک بازی» به کارگردانی «محمدعسگری» از کرج، «حسنی باهوش دیو درازگوش» به کارگردانی «محسن پورقاسمی» از «همدان»، «فرزندان ایرانی» کاری از «سعید باغبانی» باز هم از همدان، «عروسی سیاه» به کارگردانی «مجتبی طالب» از اصفهان و کارهایی چون «مرداب» به کارگردانی «مریم ایرانمنش»، «لعبت باز» به کارگردانی «ایرج کله‌چاهی اصل»، «ماجرای قشنگ و مشنگ» کاری از «پرنیاز آل‌آقا» و «نه دیگه این واسه ما درس نمی‌شد» به کارگردانی «بهناز مهدیخواه» از تهران، ده نمایش خیابانی عروسکی جشنواره امسال هستند.

به‌گفته «محمود فرهنگ» مسوول کانون نمایش‌های خیابانی و عضو هیأت مدیره مبارک یونیمما و یکی از اعضای هیأت انتخاب نمایش‌های خیابانی و خیمه‌ای، در بخش خیابانی جشنواره دهم

قصه‌ها و افسانه‌های ایرانی و رقص کلمات عروسک‌ها

روزبه حسینی

نویسی ایرانی، کودک، عامیانه و ریتمیک؛ اگر به قول براهنی، بزرگان و نیز جوانان بخواهند و بفهمند!

۳ در خدمت به "مدخل" مورد نظرم، "بیژن مفید" بی تردید کسی است که شاید بتوان با قاطعیت گفت مهم‌ترین نویسنده - نمایشنامه نویسی است که تقریباً در بیشتر آثارش به دراماتورژی افسانه‌ها، مثل ها و قصه‌های قدیمی ایرانی برای اجرای صحنه‌ای-عروسکی اهتمام تمام و عالی گمارده است. "شاپرک خانوم"، "خاله سوسکه" در شهر قصه، "ماه و پلنگ"، "عقاب و روباه" و ... همگی با نگاهی ژرف به بهره‌وری از امکانات یاد شده و نیز با خلاقیت و افزودگی بالاتری، به عرصه نوشتار و اجرایی رسیده است. یاد و نام او هم شاد باد که همگان در این عرصه وامداران کم بضاعت و کم استعداد او هستند و هستیم ما!

۴ در واقع خاصیتی در ریشه‌های فرهنگی ما وجود دارد که تنها جهان عروسک‌ها می‌توانند اندیشه هنری به آن را با زیبایی تمام به تصویر در آورند؛ و آن بی تردید عنصر خیال است. عنصری که در مقابل "فانتزی" که به دنیای هالیوود، والت دیزنی و در حقیقت فرهنگ غربی مردمان مغرب زمین، قدی بلند توان افراخت، اگر بشناسیمش و قدرش بدانیم و نیرو و دانش و آگاهی اتکالی صحیح را به آن داشته باشیم. عنصر جادو و خیال در زبان فارسی، در اساطیر ما، در افسانه‌ها، و حتی در قصه‌های افسانه‌ای که مادر و پدر بزرگهایمان شب هنگام را در کودکی با آن به خواب پیوند می‌زنند، مهم‌ترین مصالح ساختمان متنی - زبانی و حتی روایی نمایش‌های عروسکی کودک تواند بود.

۵ نکته بسیار مهم و حائز اهمیت در پروسه تبدیل مذکور که در "مدخلی" کوتاه دست کم ضروری است به صورت یک اشاره از آن یاد شود توجه به دو مقوله است: مخاطب، تنظیم. طبیعتاً در حوزه مخاطب شناسی این نوع نمایش عروسکی، طیف وسیع و گسترده‌ای باید مورد نظر قرار گیرد: جذابیت خیال انگیز و روایی برای کودک، تأمین نیاز به احساسات نوستالوژیک برای بزرگسال.

و اما تنظیم؛ اندیشه کردن و خلاقیت کمال یافته در تبدیل و تغییر ساختمان یک شعر قصه یا روایت افسانه‌ای برای صحنه‌ای - عروسکی کردن آن، بی نهایت حائز اهمیت است. انتخاب نوع و اندازه عروسک‌ها و آدم و ابزار و اشیا و صحنه پردازی جادویی در حیطه اجرا؛ و برخورداری از زبان اسطوره - افسانه‌ای نزدیک به فرهنگ و زبان آرکائیک ایرانی. حتی اگر اختراع نویسنده هم باشد، در جذابیت، ماندگاری و تأمین هدف نوشتن، اجرا و درکل طی پروسه تبدیل یاد شده در این "مدخل" مهم‌ترین عواملی است که بی توجهی به هر یک ما را از هدف والاتری باز می‌دارد؛ هدفی که دست کم همه‌آریابان، صحنه و هنر و ادبیات بر آن دعوی طولانی دارند: حفظ فرهنگ متعالی از گذشته، سازماندهی نوین فرهنگی؛ و به یک عبارت رویکرد نوین به ریشه‌های فرهنگی - ملی ایرانی.

۶ که رسواییم اگر چنین نباشد و پس ... چنین باد و چنین باد!

۱ "بشریت فرهنگ‌های جدید، قصه گو را نخست به عنوان کسی که داستان می‌گوید یا می‌نویسد و سپس، همچون شخصی که دروغ و مهمل می‌گوید تعریف می‌کنند" - (دنیای قصه گوئی / آن پلووسکی)

از آن جا که در چند "مدخل" پیشین در باب حرکت موازی نوشتن و نقد - تحلیل به عنوان دو عنصر متکامل یاد شد، به اشاره زیر هم توجه کنید:

"در باره قصه نقد می‌نویسم به دلیل آن که قصه را شناخته‌اند و نکوشیده‌اند بشناسانند. آنهایی که بدجوری ادعا شان می‌شود، بد فهمیده‌اند و بد نیز فهمانده‌اند... (می‌نویسم چرا که) از من قدرت نعره کشیدن بر سر چهار راهها را گرفته‌اند، از من، که قدرت را سلب کرده‌اند و حماسه ام را اخته کرده‌اند و بدل به شهادت نامه‌هایی جعلی کرده‌اند، از من که تاریخم را در چهار دروازه دنیا به سود هر کس و ناکس تحریف کرده‌اند و بر مرزهای جغرافیایی مغزم، در همه جای جهانم. چوبه‌دارها و سرنیزه‌های بلند نشانده‌اند و به اطرافم سیم‌های خاردار زهرآلود کشیده‌اند؛ از من که کوشیده‌اند حیوانی مسخ شده بسازند، چشم دوخته بر پیشخوان چرب یک بوروکراسی اسقاط و مبتذل، چه کاری ساخته است جز آن که بنویسیم؟! - (قصه نویسی / رضا براهنی) شاید با تعریف نخست از قصه گوئی و سپس نوشتن درباره قصه، بندیکم پایان یابد، بهتر باشد!!

۲ احمد شاملو به عنوان یکی از مهم‌ترین مترجمین، پژوهشگران و قصه نویسان افسانه‌های کودک در گفت‌وگویی شخصی با "جواد مجابی"، از زبان مجابی حکایتی جذاب در خصوص خلق این آثار یاد شده دارد که بی نهایت جذاب، آموزنده و تعلیمی و عبرت آموز است: "یکبار شاعر (شاملو) از من پرسید: به نظر تو کار درستی کرده‌ام که مسافر کوچولو را اجرا کرده‌ام؟ گفتم این کاری است که برای بچه‌ها کرده‌ای و اجرای قشنگی هم هست، چرا شک کرده‌ای؟ - از بس که این و آن گفته‌اند که شاعر شهید حیفاست که برای بچه‌ها و این کارها... گفتم باید نظر بچه‌ها را بپرسی. صمیمانه تر و درست‌تر است تا نظر بزرگترها با غرض و مرضهاشان.

گفت: خیالم راحت شد. می‌دانم که بچه‌ها دوستش دارند. گفتم: اینجا عده‌ای بیکار در کمین‌اند که کسی کاری بکند بریزند سرش و عیب بگیرند از کارش و چون کلاغ نکش بزند. خندید." (شناختنامه شاملو / جواد مجابی)

خدا رحمت کند "شاملو" را اگر او نخستین کسی نباشد که باز آفرینی قصوی افسانه‌های ایرانی برای کودک پرداخته باشد، شاید جدی‌ترین و مهم‌ترین نویسنده این گونه ادبی - هنری باشد. "شاملو" در کتاب "قصه‌های کتاب کوچک" و "هوای تازه" با اشعار کودکانه - افسانه‌ای اش حتمی بیش از ترجمه نمایشنامه‌هایی که به انجام رسانده خدمت بزرگ تری به وسعت دادن به حوزه امکانات و مصالح اولیه نمایشنامه نویسی ایران عطا کرده است؛ خاصه به نمایشنامه

جادوی دست‌ها

بی‌تاملکوتی

اعتصاب است، بازیگران نیامده‌اند. رقصنده‌ها و خوانندگان نیز، چاره‌ای نیست تا تنها بازیگر - عروسک گردان - نمایش دوباره به جادوی دست‌ها پناه برد. صحنه تبدیل به اقیانوسی می‌شود. یک دست اختاپوس می‌شود و دست دیگر ماهی. مواد آلاینده، آب را می‌آلایند. ماهی می‌میرد. بادونی صورتی مرغ دریایی شکل می‌گیرد و به پرواز در می‌آید. سوسمار با یک گیره رخت و زرافه با چند پوست آب نبات. در اپیزودی دیگر پیشانی بازیگر، صورت بالرینی بی‌استعداد می‌شود و دست‌هایش پاهای بالرین.

بدن عنصر اصلی نمایش‌های عروسکی مدرن است که دیگر عروسک نمی‌سازند، بلکه خود عروسک می‌شوند و رؤیاهایشان را تجلی می‌بخشند. بدن مصداق بروز چیزی است که منشأ و فلسفه هنر جدید از نیمه دوم قرن حاضر محسوب می‌شود. هنری که در عین ساده‌بودن بسیار پیچیده است و یا بر عکس. قطعیتی نمی‌توان برای آن قائل شد. چرا که قرن ما قرن عدم قطعیت است و نابودی رؤیاهایمان. شاید به همین علت است که نمایش رؤیاهای کوچک دست‌ساز را بسیار دوست می‌دارم.

تخیل، تخیل محض. نمایش رؤیاهای کوچک دست‌ساز جولانگاه خلاقیت ذهنی سرشار هنرمندان است. محل تاخت‌وتاز هر آن چیزی که ممکن هست و نیست که با ذهن آماده کارگردان و بازیگر آن هر چیزی ممکن است. تنها یک جفت دست می‌خواهد. دست‌هایی جادوگر. مقداری رنگ و آنتو آسغال‌هایی که در گوشه و کنار انباری هر خانه‌ای پیدا می‌شود و یا در ته ظرف زباله. یک صورت، یک ملاد چشم و یک جفت دستکش در یک قاب ۵۰ سانتی متری. تمام نمایش رؤیاهای کوچک دست‌ساز همین است. نمایش رؤیاهاست دست‌ساز هست اما کوچک نیست. وسیع است و عمیق چون یک اقیانوس.

عروسک‌ساز (کلمه مناسب تری است تا عروسک گردان) خود بازیگری است پر انرژی که حضورش، جدا از عروسک‌ها، بعدی دیگر به صحنه می‌بخشد. دست‌هایش عروسک‌ها هستند و صورتش عروسک‌دیگر که مستقل عمل می‌کنند. دست راست عروسک پسر، دست چپ عروسک دختر. اپیزود عشق شکل می‌گیرد. انگشتان نقش مجری مراسم را به عهده دارند. در سالن قرار است شاهد هنرنمایی هنرمندان باشیم اما از آنجا که همیشه در فرانسه

نگاهی به نمایش "جشن سالگرد"

طنازی در موقعیتی تلخ

آزاده سهرابی

نهایت عملی کردن این کابوس، می‌گوید: "من عشق را خوردم. شاید برای همین است که بعضی وقتها مردها به همسرشان می‌گویند بخورمت عزیزم"

یا جملاتی که مرد هر چند دقیقه یکبار برای آنکه کلامش را از جایی جدید بی‌بگیرد می‌گوید: "سلام عزیزم. اومدی؟ من خیلی خوشحالم امشب. آخه امشب جشن سالگرد ازدواجمون. میزو چیدم. شامم درست کردم"

نویسنده نهایت تلاش اش را کرده تا تأثیر گذاری طنز نهفته در کلام را از یاد نبرد. هر چند شاید بیش از این جادو داشته باشد که طنزانه‌تر به چنین سوژه و موقعیتی نگاه کرد.

افشین هاشمی بازیگر توانایی است و در "جشن سالگرد" بار دیگر نشان می‌دهد که توانایی‌ها و تسلط یک بازیگر بر رفتار و اعمالش روی صحنه تا چه حد می‌تواند در ارتباط یا عدم ارتباط یک اثر با تماشاگر مؤثر باشد. هاشمی علاوه بر تسلط بر خودش روی صحنه در نقش یک عروسک گردان هم با دقت و کنترل دقیق روی حرکاتش ظاهر می‌شود. خصوصاً اینکه عروسک گردانی‌ها که به نوعی می‌توان آن را عروسک گردانی خلاقانه نامید کار دشوار تری است. نمی‌شود آن را توضیح داد. باید روی صحنه دید.

"جشن سالگرد" کار بی‌ادعایی است. کارگردان سعی نکرده کارهای عجیب روی صحنه انجام دهد.

۴ در برخورد اول به نظر می‌رسد عروسک‌های زشتی روی صحنه حاضرند. زشت و ناتمام. اما کار که تمام می‌شود دلیل این تعمد مشخص می‌شود. چطور می‌شود عروسک‌سازی، عروسک کسی را که تا این حد از آن تنفر داشته را زیبا بسازد؟! هر چند یک عروسک‌نخی زیبا و ظریف در انتهای نمایش خودش را عیان می‌کند.

۱ وارد سالن خورشید که می‌شوی - شاید - بدون آشنایی یا حتی با توجه به آشنایی با گروه اجرایی، ممکن است اصلاً انتظار راضی بیرون رفتن از سالن پس از اتمام کار را نداشته باشی. خصوصاً که سالن کوچک است و جمعیت به سختی و با فداکاری تماشاگرانی که ایستاده کار را می‌بینند سکوت می‌کنند و تا کار آغاز شود و در همان نگاه اول به صحنه هم شاید باز نکته خیلی جذابی از نظر بصری توجهت را جلب نکند.

اما بر خلاف تمام این انتظارات نه تنها ۴۵ دقیقه خوبی را همراه نمایش "جشن سالگرد" طی می‌کند بلکه در آخر متعجب می‌مانی از اینکه با قصه تلخ زندگی مردی عروسک‌ساز که در روز سالگرد ازدواجش از تمام دردهای یک دوره زندگی زناشویی و قتل همسرش و خشم بی‌پایانش می‌گوید، همراه می‌شوی و لحظات با صدای بلند به تمام این تلخی‌ها می‌خندی!

۲ اجازه دهید از نمایشنامه شروع کنیم: یک مونولوگ - یا سولی لوگ - از زبان مردی عروسک‌ساز، عاشق پیانو و شوپن و شطرنج در فضا پراکنده می‌شود. جملات، دقیق، موجز، ریتم دار، حاوی اطلاعات کافی، پرکنایه و گاه آکنده از طنزی ظریف و تلخ و در نهایت بدون حاشیه نویسی‌های ناکار آمد، این مونولوگ - سولی لوگ - طولانی را شکل داده. تا تماشاگر تنها پس از ۴۵ دقیقه متوجه درد

و خشم فراوان پراکنده در فضا که از وجود مرد بیرون می‌ریزد بشود و حتی با آن همدردی کند. از بین همه اتفاقات خوبی که در نگارش متن رخ داده شاید بتوان روی ظرافت همنشینی این همه تلخی که در کلام، بازی و احساس مرد جاری است به تک لحظه‌هایی طنز نهفته در کلام اشاره کرد. مثلاً آنجا که مرد پس از تشریح کامل چگونگی قتل همسرش نهایتاً کابوس خوردن اجزای بدن او و در

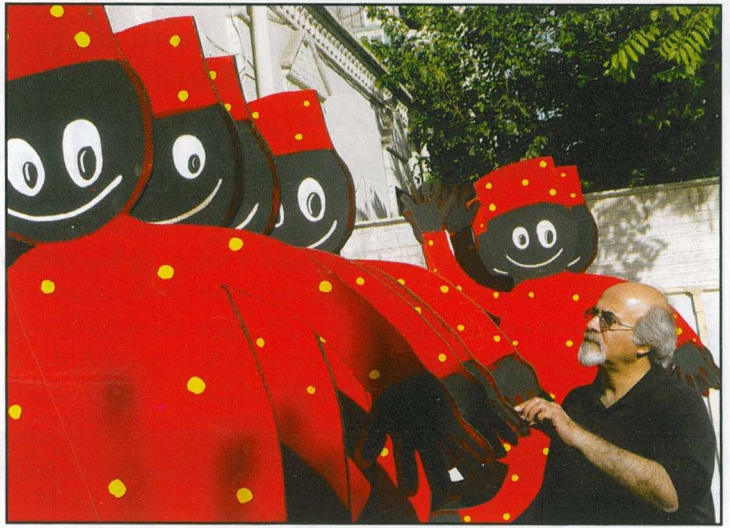
I am Pleased

The first day of this year's puppet festival coincided with our prophet Mohammad Abas and at the last day of the festival we celebrate Gharib-pour's birthday. He is quite busy in his office reciprocating his birthday congratulations but spares us some time to have an interview with him. We also congratulate him on his birthday.

Regarding the change in the management of the Dramatic Arts Center, how do you assess this year's festival and its accomplishments?

We programmed and planned everything in a time of crisis and as you referred to this crisis was a result of the change in management. Management changes has always its affection on different things from the money side up to other matters, financial problems, the debts and a lot of other problems all made us think that this year's festival would not have a chance to be celebrated but by Dr. Neshan's efforts and other people in charge we were able to celebrate this year's festival as best as possible. I, myself because of some moral commitments needed some help to carry on this festival as best as possible and hopefully I achieved this by the help of some people in charge and the organizers at the Dramatic Arts Center.

How pleased were others in the Dramatic Arts Center? You, Dr. Neshan and some other few names were always present in the performing halls.

I think they also were pleased and never expected to see this warm reception at this year's festival. Anyway this year's festival was filled with joy and enthusiasm.

How well was this year's festival received by people? Did you ever plan for this matter?

I compare this festival with some other festivals such as Karag, New Delhi, Croatia ... In those festivals only some representatives from the congress attended, while in our festival this year some theatre professionals, complained about all the seats filled by ordinary people and not being able to find a seat for themselves. All our aim was to make people familiar with puppets and puppet shows. We tried our best to build a good atmosphere to somehow make puppet makers and those in puppet industry have a good impression on people and get them acquainted with the art of theatre.

Open are plays and ... attracted a lot of people but a big problem is that people usually do not get

enough information about different cultural programs. How did you face this problem?

The festival started on a holiday while no newspapers were published and we were forced to prevail of unconventional advertising ways. We could have used billboards all over the city but in this case our expense would have soared and therefore we did not use it but channel one, Farhang Radio and Fridays with theatre did their best to promote us.

If our cultural productions get broader and more, people would get informed and attracted automatically.

One of the biggest and most important achievements of this year's festival could be it's yearly celebration from now on.

Yes, I hope by the agreements made with Dr. Imani and Dr. Neshan this thing happens and this festival turns to a yearly festival. If this happens we would have one of the biggest and most important puppet festival in the world although at present we are among the best.

An Interview with Dr. Khosrow Neshan, Director General of the 10th International Puppet Festival, Tehran Mobarak and the Head of Tehran Dramatic Arts Center

Dr. Khosrow Neshan: This year we had a professional puppet festival

Dr. Khosrow Neshan was appointed this year for the first time as the Director General of the 10th International Puppet Festival and it's also his first year to head of the Dramatic Arts Center. We have an interview with him about this year's festival and how well it was held. Dr. Neshan thanks all foreign groups for participating in this year's festival and wishes for all of them a safe return to their home countries.

This year's festival will be remembered for its varied programs and plays since we had almost 57 foreign plays performed. How do you find this year's outlook?

Considering the number of foreign performing groups and the variety in the plays it seems we had such a wonderful and spectacular year. This year a large quantity of foreign and local plays were submitted for consideration and that's why the organizers of the fes-

tival were able to have a wide range of choices and choose the best plays to be performed during the festival. The warm reception of people and the efforts by foreign groups all contributed to make this festival at it's 10th year a professional one in such a way that all foreign groups had a positive view towards this year's festival. What we see today is a result of several years of experience.

Regarding that Iran's puppet theatre has been isolated for years, how much do you think the participation of foreign groups would help Iran's puppet theatre to be known internationally?

Basically having interaction in all cultural areas is so effective in promoting all kinds of arts. Any how if foreign groups do not receive the opportunity to see Iran's dramatic arts and don't get familiar with it we surely can't hope to have something to say in the world.

From another point of view having interacton with foreign puppet groups can help is to improve our techniques in puppetry.

Of course I have to say that Iranian puppet groups had participated before in some foreign festivals but anyhow I think there's no use in having this interaction unless it is mutual. Many foreign groups in this year's festival were not so familiar with Iran and traveled to our country with a quite different perception about it but when they were informed about our different cultural activities they changed their opinion.

Is there any plan for the participation of Iranian puppet groups in foreign festivals?

Foreign groups were astonished by the performance of some Iranian plays. Most foreign groups in this year's festival are themselves organizers of puppet festivals in their own countries and this is itself an advantage in introducing Iran's puppet theatre to the world. Mr. Schuster the president of UNIMA was fascinated and astonished after seeing Iranian puppet plays up to the point that he noted our plays could easily be shown in other countries. Some foreign groups at fist did not have a good perception of Iranian plays but later on they changed their mind and were impressed after watching some plays. Many groups have now a high regard towards our cultural specialities and even tried to adapt their plays with this specialities.

How do you intend to introduce Iran's puppetry to the rest of the world??

Working in an international arena is for sure a priority but I think before this stage our theatre needs an interior settlement. Unfortunately our provincial puppet groups work with the least provisions.

Daily Bulletin

10TH TEHRAN INTERNATIONAL
PUPPET THEATER FESTIVAL

Editor in Chief: Jalil Akbari Sehat

Chief of Editorial Board: Ramtin Shahbazi

Executive Chief: Behrouz Neshan

Layout: Mohsen Raufi

Photo Manager: Reza Moattarian

Daily news and Reports: Neda Al-Tayeb,
Baharan Baniahmadi, Majid Tavakoli, Azade
Shahmir noori, Azade Karimi

Critics: Kambiz Asadi, Reza Ashofte, Rozbeh
Hosaini, Asghar Dashti, Ali Razi, Mahyar
Rashidiyan, Mahmud Reza Rahimi, Azade Sohrabi,
Bita Malekutei, Chista Yasrebi

Photos: Hossein Salman zade, Yasaman
Mortazavi, Hamidreza Faramarzi

Translators: Sheila Sasaninia, Hengame
Fathinejad, Emilie Amrai

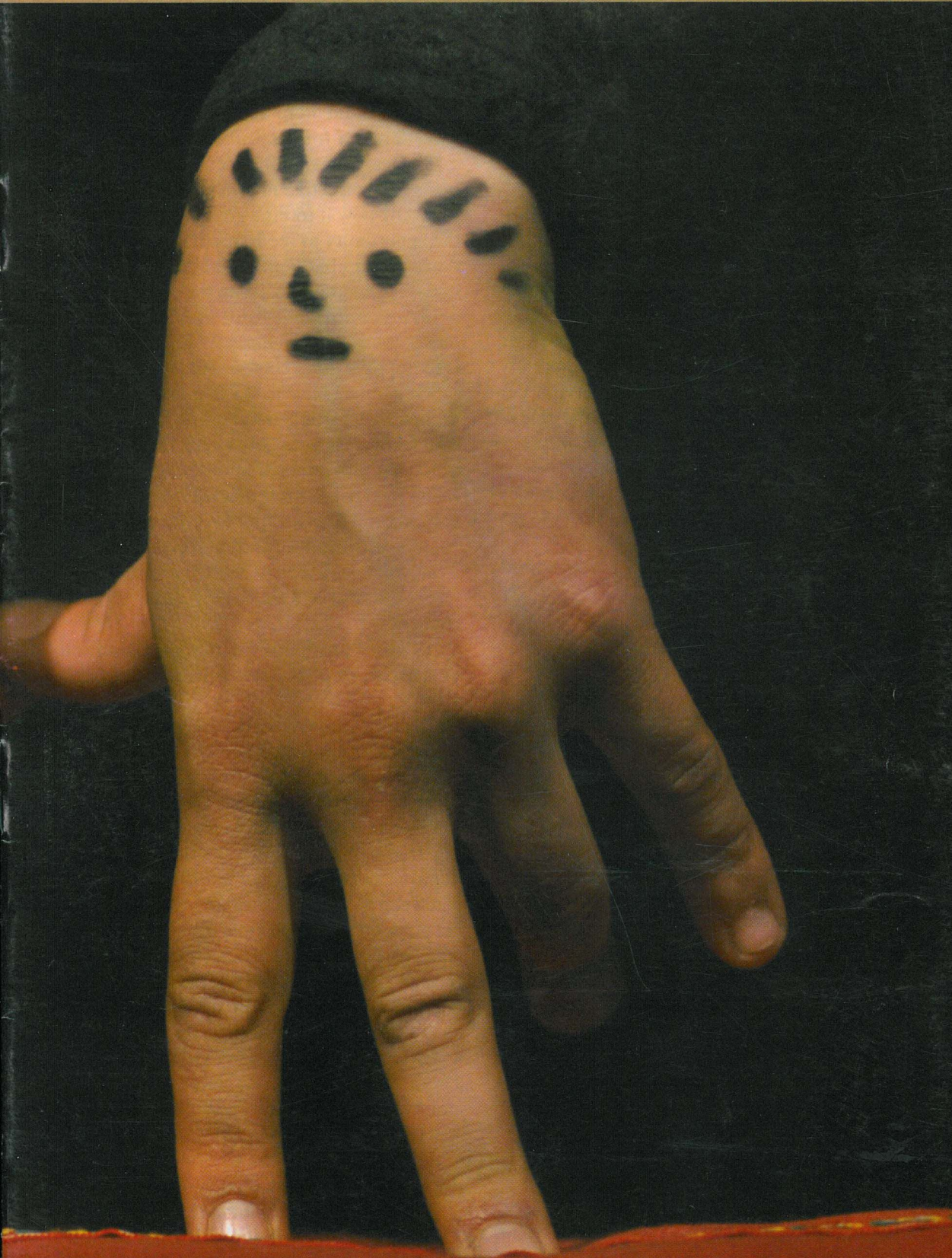
Typesetting: Ebrahim Najafi, Moqimi, Sahebi

Editors: Daryush Azad, Hamid Karam Ali

Thanks to: Dr. Khosrow Neshan, Behrouz
Gharib-pour, Rahim Siahkarzade, Farhad
Mohandespour, Hossein Parsai, Mohammad
Atebayeri, Mohammad Hossin Abedi, Homayun
Qanavati, Hossein Norouzi, Ardeshir
Salehpour, Khosrow Bagdadi

10TH TEHRAN INTERNATIONAL
PUPPET THEATER FESTIVAL
sep.19,2004

Mobarak

Dr. Khosrow Neshan: This year we had a professional puppet festival